

Κοινή χρήση ενέργειας και κοινότητες ανανεώσιμων πηγών

Ορισμός της κοινής χρήσης ενέργειας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει την κοινή χρήση ενέργειας στον αναθεωρημένο σχεδιασμό της αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας της ΕΕ(EMD) ως: «την αυτοκατανάλωση ανανεώσιμης ενέργειας από ενεργούς καταναλωτές»¹. Αυτό σημαίνει τη συλλογική αυτοκατανάλωση μιας ομάδας ατόμων που διαθέτουν κατανεμημένους πόρους σε (ενδεχομένως) πολλαπλές τοποθεσίες, για παράδειγμα: Ένα σχολείο καταναλώνει την επιπλέον ενέργεια από τα φωτοβολταϊκά συστήματα που βρίσκονται στις στέγες των γειτόνων του. Ο μηχανισμός αυτός μπορεί να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και να αυξήσει την αυτάρκεια στην περιοχή.

Η τροπολογία EMD εγγυάται περαιτέρω το δικαίωμα στην κοινή χρήση ενέργειας σε όλα τα νοικοκυριά, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους δημόσιους φορείς. Με αυτόν τον τρόπο, η ευρωπαϊκή νομοθεσία υποχρεώνει πλέον όλα τα κράτη μέλη να αναλάβουν αντίστοιχη δράση, καθιστώντας δυνατή την κοινή χρήση ενέργειας μέσω της εθνικής νομοθεσίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν τη νομοθεσία έως τον Ιούλιο του 2026 και να παρέχουν την απαραίτητη τεχνική υποδομή. Η τεχνική υποδομή είναι αναμφίβολα ένας από τους βασικούς τομείς όπου απαιτείται ταχεία ανάπτυξη. Μεταξύ άλλων, οι έξυπνοι μετρητές (δηλ. έξυπνα συστήματα μέτρησης που μπορούν να καταγράψουν δεδομένα ανά 15 λεπτά) θα έπρεπε να έχουν ήδη εγκατασταθεί σε όλη την Ευρώπη, ώστε να καταστεί δυνατή η μεταφορά δεδομένων που απαιτείται για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της κοινής χρήσης ενέργειας. Δυστυχώς, η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική, καθώς ορισμένα κράτη μέλη έχουν

εγκαταστήσει έξυπνους μετρητές μόνο στο 10% των νοικοκυριών και των εγκαταστάσεων.

Κοινή χρήση ενέργειας και ενεργειακές κοινότητες

Η κοινή χρήση ενέργειας αποτελεί βασικό μηχανισμό για την ενεργειακή αυτονομία των πολιτών και την ενεργό συμμετοχή των καταναλωτών στην ενεργειακή μετάβαση. Οι Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) ως πρεσβευτές της ενεργειακής μετάβασης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση και χρήση των πλαισίων που επιτρέπουν την κοινή χρήση ενέργειας. Η κοινή χρήση ενέργειας δεν Δεν χρησιμοποιούν όλες οι ΚΑΕ τα πλαίσια για την κοινή χρήση ενέργειας και αντίστροφα, δεν απαιτείται για κάθε μορφή κοινής χρήσης ενέργειας η συμμετοχή μιας ΚΑΕ – ωστόσο, οι δύο έννοιες συμβαδίζουν. Μαζί ενισχύουν το πεδίο δράσης της ενεργειακής συμμετοχής των πολιτών στην Ευρώπη.

Δέσμη ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες (Citizen Energy Package)

Η διασταύρωση της κοινής χρήσης ενέργειας και των ενεργειακών κοινοτήτων γίνεται σαφής στο πρόσφατα δημοσιευμένη Δέσμη ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες (Citizen Energy Package - CEP), όπου και οι δύο έννοιες συμβαδίζουν. Συγκεκριμένα, ο Πυλώνας 2, Δράση 5, αναφέρει την ανάγκη «ενίσχυσης της αυτοπαραγωγής ενέργειας και της κοινής χρήσης ενέργειας μεταξύ των πολιτών»². Η CEP αναφέρει διάφορους λόγους για την επιτάχυνση της κοινής χρήσης ενέργειας: Η τοπική κατανάλωση αυτοπαραγόμενης ενέργειας μπορεί να ανακουφίσει το δίκτυο, να ενισχύσει την ενεργειακή αυτονομία και, τελικά, να καταστήσει

¹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1711 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

² Δέσμη ενεργειακών μέτρων για τους πολίτες (Citizen Energy Package) (2026)

δυνατή την προσιτή τοπική εγχώρια ενέργεια – ειδικά για τα ευάλωτα νοικοκυριά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοχεύει στην ενεργοποίηση του αναξιοποίητου δυναμικού που υπάρχει στον τομέα της κοινής χρήσης ενέργειας, καθώς αυτό μπορεί επίσης να ενισχύσει την εξοικονόμηση ενέργειας στα κράτη μέλη. Το κρίσιμο ερώτημα θα είναι εάν και πώς η CEP θα συνοδευτεί από κατάλληλη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, προκειμένου να αναδιαρθρωθούν τα τοπικά ενεργειακά συστήματα σε κοινότητες κοινής χρήσης ενέργειας. Η CEP εστιάζει στην κοινή χρήση ενέργειας ως λύση για το ζήτημα της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και τις διακυμάνσεις των τιμών ενέργειας, καθώς και ως λύση για τα ευάλωτα νοικοκυριά ώστε να εξοικονομήσουν χρήματα.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία αποτελεί ένα βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ η εφαρμογή της στα κράτη μέλη είναι ένα άλλο. Τα εμπόδια και οι δυσκολίες είναι συχνά πολλαπλά και τα κράτη μέλη διαφέρουν ως προς το βαθμό φιλοδοξίας τους στην αντιμετώπισή τους. Οι πιο κρίσιμοι παράγοντες για να εκτιμηθεί πόσο έχει προχωρήσει μια χώρα είναι: η εθνική νομοθεσία, η συλλογή δεδομένων και η εγκατάσταση έξυπνων μετρητών, η διαθεσιμότητα λογισμικού, οι εθνικές δομές υποστήριξης και ο αριθμός των επιτυχημένων έργων κοινής χρήσης ενέργειας.

Κοινή χρήση ενέργειας στην Ελλάδα: Υφιστάμενη κατάσταση και πολιτικές

Εθνική νομοθεσία: Ο Νόμος 5037/2023 αναμόρφωσε το πλαίσιο της κοινοτικής ενέργειας στην Ελλάδα, εισάγοντας δύο νέους τύπους Ενεργειακών Κοινοτήτων: τις **Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (Κ.Α.Ε.)**, που αντιστοιχούν στις Renewable Energy Communities (RECs), και τις **Ενεργειακές**

Κοινότητες Πολιτών (Ε.Κ.Π.), που αντιστοιχούν στις Citizen Energy Communities (CECs), αντικαθιστώντας το προηγούμενο καθεστώς που είχε θεσπιστεί με τον Νόμο 4513/2018. Ο ίδιος νόμος έθεσε επίσης τις βάσεις για τον ενεργειακό διαμοιρασμό μέσω σχημάτων αυτοκατανάλωσης, εισάγοντας τους μηχανισμούς του net-billing και του virtual net-billing για νοικοκυριά, επιχειρήσεις και ενεργειακές κοινότητες. Ως αποτέλεσμα, ο ενεργειακός διαμοιρασμός είναι πλέον νομικά εφικτός στην Ελλάδα, ιδίως μέσω σχημάτων virtual net-billing εντός των Κ.Α.Ε. και Ε.Κ.Π.· ωστόσο, η εφαρμογή του βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο και η υιοθέτησή του παραμένει σχετικά περιορισμένη σε σύγκριση με πιο ώριμες αγορές ενεργειακού διαμοιρασμού στην Ευρώπη.³

Συλλογή δεδομένων και εγκατάσταση έξυπνων μετρητών: Η εγκατάσταση έξυπνων μετρητών στην Ελλάδα πραγματοποιείται υπό την αιγίδα του Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ / HEDNO). Από το 2025, περίπου το 20% των νοικοκυριών διαθέτει έξυπνους μετρητές, αριθμός που αντιστοιχεί σε περίπου 1,5 εκατομμύρια εγκαταστάσεις. Η πανελλαδική εγκατάσταση 6,6 εκατομμυρίων μετρητών προβλέπεται να ολοκληρωθεί έως το 2030. Τα δεδομένα σε διαστήματα 15 λεπτών που συλλέγει ο ΔΕΔΔΗΕ σύμφωνα με τους κανόνες του Εικονικού Ενεργειακού Συμφωνισμού επιτρέπουν την κατανομή της κοινής ενέργειας μεταξύ των μελών της κοινότητας.⁴

Διαθεσιμότητα λογισμικού: Οι ενεργειακές κοινότητες στην Ελλάδα χρησιμοποιούν την ψηφιακή πύλη που διαχειρίζεται ο ΔΕΔΔΗΕ για την εγγραφή, τη μέτρηση και την κατανομή της κοινής παραγωγής. Διάφορες συνεργατικές πλατφόρμες και τεχνικές εταιρείες, όπως η

³ www.econlaw.gr/el/νόμος-5037-2023-αλλαγές-στο-ενεργειακό-δίκαιο/

⁴ <https://energypress.eu/smart-meter-rollout-picks-up-pace-1-5m-by-year-end/>

Ecopower Greece, προσφέρουν εργαλεία προσομοίωσης για τον υπολογισμό του μεγέθους των φωτοβολταϊκών συστημάτων και την εξισορρόπηση του VNM.

Εθνικές δομές στήριξης: Μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η Ελλάδα στηρίζει τις ενεργειακές κοινότητες που μοιράζονται πράσινη ενέργεια με 100 εκατομμύρια ευρώ. Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα Χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής της περιόδου 2021-2027 αναφέρουν συχνά τις κοινότητες κοινής χρήσης ενέργειας ως πιθανούς δικαιούχους δημόσιας χρηματοδότησης. Πρόσθετα κίνητρα περιλαμβάνουν πριμ τροφοδότησης περίπου 0,087–0,095 € ανά kWh και επιχορηγήσεις που καλύπτουν έως και το 40% του κόστους εγκατάστασης για μονάδες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που ανήκουν στην κοινότητα.⁵

Αριθμός επιτυχημένων έργων κοινής χρήσης ενέργειας: Το 2025, έχουν καταχωρηθεί 140 έργα αυτοπαραγωγής, αριθμός πολύ μικρότερος από το συνολικό αριθμό των 1.932 έργων ενεργειακών κοινοτήτων που έχουν καταχωρηθεί συνολικά στην Ελλάδα. Πολλές ενεργειακές κοινότητες είναι εμπορικά έργα και δεν προβλέπεται να επιτρέψουν την κοινή χρήση ενέργειας μεταξύ των καταναλωτών. Με την πραγματική κοινή χρήση ενέργειας λειτουργούν περίπου 61,8 MW. Αναφέρεται ταχεία ανάπτυξη στην Κεντρική Μακεδονία, την Κρήτη και την Πελοπόννησο, με νέα συμπλέγματα να σχηματίζονται στο πλαίσιο πρωτοβουλιών υπό την ηγεσία των δήμων.⁶

Βέλτιστη πρακτική: Μια αναλυτική περιγραφή και μια συνέντευξη με την ενεργειακή κοινότητα του Δομοκού μπορείτε να βρείτε στο [ECOEMPOWER Whitebook](#).

ECOEMPOWER

Το έργο ECOEMPOWER - ECOsystems EMPOWERing σε περιφερειακή και τοπική κλίμακα που υποστηρίζει τις ενεργειακές κοινότητες χρηματοδοτείται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για το Κλίμα, τις Υποδομές και το Περιβάλλον (CINEA) στο πλαίσιο της συμφωνίας επιχορήγησης αριθ. 101120775.

⁵ <https://www.rescoop.eu/policy/transposition-tracker/enabling-frameworks-support-schemes/greece>

⁶ Mantzaris et al (2025): [Ενεργειακές Κοινότητες & Αυτοπαραγωγή στην Ελλάδα](#)